

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Практикум з організації волонтерської роботи»

2023-2024 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Тургенева Анастасія Олександрівна, к. пед. н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/turgeneva/
Контактний телефон	
Е-mail викладача	turgeneva.an@gmail.com
Графік консультацій	Середа: 13:00-14:00

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90	-	24	66	залік
заочна		-	10	80	

Семестр: II семестр.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: волонтер, волонтерство, волонтерська служба.

Мета курсу: забезпечення теоретичної й практичної підготовки волонтерів до реалізації соціальних програм, формування позитивного ставлення громадськості до їх діяльності, підвищення соціальної активності молоді.

Предмет курсу: теоретико-практичні аспекти організації волонтерської діяльності соціальних працівників.

Програмні компетентності:

ЗК 5 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 13 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК-14 Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

СК-17 Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

Результати навчання:

ПР-1 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПР-2 Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПР-18 Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПР-21 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

Зміст курсу:

Тема 1. Теоретичні основи розвитку волонтерської діяльності.

1.1. Волонтерство як соціально-педагогічний ресурс. Сутність волонтерства та волонтерського руху (поняття, мета, цілі, функції.) Принципи волонтерської діяльності. Ресурси волонтерства. Класифікація волонтерських груп. Сфери діяльності волонтерів. Нормативно-правове забезпечення функціонування волонтерського руху.

1.2. Особистість волонтера: вимоги, етика, мотивація. Характеристика основних груп добровільних помічників. Вимоги до особистісних якостей волонтера. Особливості мотивації потенційних волонтерів. Етичні засади волонтерської діяльності.

Тема 2. Генеза волонтерського руху у вітчизняній та зарубіжній практиці.

2.1. Міжнародний досвід в діяльності волонтерських організацій. Становлення та розвиток міжнародного волонтерського руху. Досвід США та Європи в організації волонтерської роботи. Особливості функціонування Європейської Волонтерської Служби (Європейський волонтеріат). Сучасні міжнародні програми волонтерського руху.

2.2. Особливості вітчизняного волонтерського руху. Історичні передумови розвитку волонтерського руху в Україні. Сучасні тенденції волонтерського руху в Україні: проблеми й перспективи. Українська Волонтерська Служба. Характеристика громадського центру “Волонтер”, регіональних волонтерських програм. Всеукраїнська асоціація молодіжного співробітництва “Альтернатива-В”.

Тема 3. Забезпечення діяльності волонтерських груп.

3.1. Зміст соціально-педагогічної роботи з волонтерами. Умови забезпечення діяльності волонтерських груп. Створення волонтерської програми. Аналіз ресурсів, необхідних для забезпечення волонтерської діяльності. Складання переліку вимог до волонтера. Розробка структури обліку часу роботи волонтерів. Розробка угоди про співпрацю між волонтером та організацією. Планування кампанії із залучення волонтерів. Відбір волонтерів до діяльності. Критерії відбору волонтерів (за Л. Є. Нікітіним). Методи відбору. Методика проведення волонтерського інтерв'ю.

3.2. Інноваційні програми волонтерського руху. Підготовка волонтерів до роботи. Організація роботи “Школи волонтерів”. Концептуальні ідеї освіти “рівний-рівному”. Методика проведення психотерапевтичних тренінгів з метою зміцнення згуртованості волонтерської команди, подолання в групі міжособистісних конфліктів. Інтерактивні методи професійного навчання волонтерів. Консультування волонтерів або волонтерської пари. Організаційні форми професійного навчання волонтерів. Програми менторства.

Тема 4. Супровід діяльності волонтерів та її оцінка.

4.1. Супровід діяльності волонтерів. Менторська підтримка волонтерів. Супервізія роботи волонтерів: завдання супервізії, методи супервізії, принципи супервізії, функції супервізора. Інтервізія: алгоритм проведення інтервізії, принципи інтервізії. Форми визнання праці волонтерів. Моніторинг та оцінка волонтерської діяльності.

4.2. Підтримка волонтерів та оцінка їх діяльності. Функції координаторів волонтерських груп. Підготовка координаторів діяльності волонтерських груп. Особливості проведення соціально-просвітницького тренінгу.

Тема 5. Діяльність волонтерів в умовах вуличного соціального простору.

5.1. Діяльність волонтерів в умовах вуличного соціального простору. Сутність вуличної соціальної роботи. Форми вуличної соціальної роботи. Стратегія організації вуличної соціальної роботи волонтерських мобільних груп. Техніка безпеки при роботі в умовах вуличного соціального простору.

5.2. Особливості організації вуличної соціальної роботи. Організація вуличної соціальної роботи з дітьми. Особливості роботи з дітьми різних вікових категорій. Загальна характеристика гри. Поняття вуличної ігротеки. Методичні рекомендації щодо використання ігрових технік. Проведення тематичних акцій та заходів з дітьми.

Тема 6. Організація волонтерської роботи з окремими категоріями населення.

6.1. Шляхи залучення волонтерів до надання соціальних послуг населенню. Волонтерська робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Волонтерська допомога сім'ям, що опинилися у складних життєвих обставинах. Волонтерська допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій (ВПО, військовослужбовці). Взаємодія волонтерів з особами, що мають особливості психофізичного розвитку. Специфіка волонтерської роботи з людьми похилого віку.

6.2. Діяльність волонтерів в закладах загальної середньої освіти. Волонтерська служба у закладі загальної середньої освіти. Специфіка волонтерської діяльності у закладі вищої освіти. Робота волонтерів з різними категоріями клієнтів у службі “Телефон довіри”.

Методи навчання: викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту; постановка проблемних питань, застосування міні-дискусії, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота малих творчих груп; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача. Семінарські заняття у формі тренінгів, дебатів, аналізу кейсів, а також написання самостійної роботи та участь у діловій грі.

Політика курсу: заняття проводяться у формі дискусій, мозкових штурмів; висловлювання власної точки зору заохочується; роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (50% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів); перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний); списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів); мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття; відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук.

Система оцінювання та вимоги:

**Поточний контроль
Денна форма**

Тема 1.					
Лекційне заняття	Семінарське заняття	Самостійна робота	Індивідуально-дослідне завдання	Тестування за темою	Підсумкові бали
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 5	4	5	5	25
Тема 2.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 5	4	5	5	25
Тема 3.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 5	4	5	5	25
Тема 4.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 5	4	5	5	25
Тема 5.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 5	4	5	5	25
Тема 6.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 5	4	5	5	25
Загалом					150
Підрахунок					
Середнє арифметичне 150 \ 3 кредити = 50 балів максимум / 35 мінімум					

Заочна форма

Тема 1.					
Лекційне заняття	Семінарське заняття	Самостійна робота	Індивідуально-дослідне завдання	Тестування за темою	Підсумкові бали
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 2.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 3.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 4.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 5.					
-	відвідування – 1 теоретична частина – 5 практичні завдання – 3	5	6	5	25
Тема 6.					
-	-	10	10	5	25
Загалом					150
Підрахунок					
Середнє арифметичне 150 \ 3 кредити = 50 балів максимум / 35 мінімум					

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо. Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ.

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю здійснюється якщо здобувач вищої освіти набрав прохідний бал (35 балів). Підсумковий контроль здійснюється в усній формі (відповіді на перелік запропонованих питань).

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2			
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2			
25		25		25				

Шкала оцінювання ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел:

- Бриндіков Ю. Л. Волонтерство як елемент соціальної роботи. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія : Соціально-педагогічна. 2016. Вип. 27. С. 23–32.
- Ванюшина О. Ф. Волонтерський рух в Україні: еволюція, сучасний стан та статус. *Вісник Національного університету оборони України*. 2015. № 1 (44).
- Вашкович В. В. Посібник волонтера / В. В. Вашкович, О. Ю. Василенко, Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, В. В. Манзюк, В. М. Рошканюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.
- Волонтерство. Мобілізація добра: Бібліографічний список / бібліотека ім. К. Симонова. Київ, 2018. 24 с.
- Говоруха Н. Зародження волонтерського руху в Україні 1991–2000 рр. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 63. Т. 1. С. 11–15.
- Горелов Д. М. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. К. : НІСД, 2015. 36 с.
- Гриньков С. Сучасні тенденції волонтерського руху в країні. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2015. № 10. С. 14–16.
- Доманчук Д. Роль волонтерства у процесі соціалізації студентської молоді. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 491–495.
- Драпушко Р., Ілюк О. Формування філософії волонтерського руху як теоретичної основи особливого розуміння свободи. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2023. № 1 (1). С. 40–56.
- Лях Т. Л. Методика організації волонтерських груп : навч. посіб. К.: КУ ім. Бориса Грінченка, 2010. 160 с.
- Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / За ред. Т. Л. Лях ; авт.-кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін. К. : Версо-04, 2012. 288 с.
- Менеджмент волонтерських програм / Ресурсний центр ГУРТ. Київ, 2013. 104 с.
- Менеджмент волонтерських програм: посібник для підготовки менеджерів волонтерських програм / За заг.ред. Т. І. Сила, Т. Л. Лях; авт. кол.: Т. Журавель, Т. Лях, К. Пуха та ін. К.: ФОП Буря О. Д., 2020. 174 с.
- Панькова О. В., Касперович О. Ю., Іщенко О. В. Розвиток волонтерської діяльності в Україні як прояв активізації соціальних ресурсів громадянського суспільства: специфіка, проблеми та перспективи. *Науковий журнал «Українське суспільство»*. Укр. соціум. 2016. № 2(57). С. 25–40.
- Позняк-Хоменко Н. Волонтери: сила небайдужих. Український інститут національної пам'яті. Тернопіль: Джура, 2020. 360 с.
- Поляруш С. Волонтерський рух: світовий досвід, Україна і Кіровоградщина. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія : Історичні науки. 2015. Вип. 22. С. 150–155.
- Drapushko R., Ilyuk O. (2023) Formation of the philosophy of the volunteer movement as a theoretical basis for a special understanding of freedom. *Multiverse. Philosophical Almanac*, vol. 1 (1), pp. 40–56.

Веббібліографія

1. International Association for Volunteer Effort [Електронний ресурс]. URL: <https://www.iave.org/>
2. UNV Online Volunteering Service – онлайн-пошук волонтерських організацій та волонтерів у світі від ООН [Електронний ресурс]. URL: <https://www.onlinevolunteering.org/en>
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. European Year of Volunteering. [Електронний ресурс]. URL: http://ec.europa.eu/citizenship/european-year-of-volunteering/index_en.htm

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <https://library.bdpu.org.ua/>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org.ua>
3. Медіатека ФДССО.
4. Електронна підтримка навчання Moodle <https://edu.bdpu.org/login/index.php>